

پرسی چەك و "درۆن" دارکردنی پیشمەرگە

22-12-2021

نووسەرەگان

ناوەندی لیکۆلینەوهی رووداو

گورتە : شەری دژی داعش و هێرشێ جارى میلیشیاکان، پرسى درۆندارکردنی هێزەکانی پیشمەرگەى کوردستان لە رۆژەشدا دەهێلێتەوه که هێشتا بەهۆی بێ متمانەیی سیاسى و بیروکراسییهکی ناقەتپرووکینى سەربازییهوه، یهکلانهکراوهتهوه. هەرچەند فەریق جەبار یاوەر ئەمىندارى گشتى وهزارهتى پیشمەرگه بهو دووايانه گوتبووى

زیران رۆژه‌لانی |

بەرایى

شەرى دژى داعش و ھىرشى جارىبەجارى ميليشياكان، پرسى درۆندارکردنى ھىزەکانى پىشمەرگەى كوردستان لە رۆژەشدا دەھىلپتەووە كە ھىشتا بەھۆى بى متمانەى سیاسى و بىرۆكراسىيەكى تاقەتپرووکینى سەربازىيەو، یەکلانەكراووەتەو. ھەرچەند فەرىق جەبار یاوەر ئەمىندارى گشتى وەزارەتى پىشمەرگە بە دووایانە گوتبووى، لەمەودوا فرۆكەى چاودىرى بە ھاوبەشى (ئەفسەرى سوپا و ئەفسەرى پىشمەرگە) بۆ چاودىركردنى ئەو ناوچانە بەكارديت كە بۆشايى ئەمىنيان تىدايە، [1] بەلام تائىستا عىراق رازى نەبوو ھىزەکانى پىشمەرگەى كوردستان درۆندار بكرين. ئەمەش لەكاتىكدايە كە تەنانەت بەشێك لە ھىزەکانى حەشدى شەعبى درۆندارن [2] و بەپى ھەندىك سەرچاوەش، وەزارەتى بەرگرى عىراق بەنەيازى كرىنى درۆنى زياترە.

ئەك تەنیا كرىنى چەكى نوو و پىشكەوتوو، بەلكو عىراقىش ھاوشىو ھەشێك لە وڵاتە گرنگەکانى رۆژەلانى نىووەراست، چوووەتە خەيالى گەشە پىدانى توانای بەرھەمھىنانى چەكى نوو و، بۆ ئەوھش، (دەستەى گەشەپىدانى پىشەسازى جەنگى) زىندوو كروووەتەووە كە بەپى ياسا، پىويستە نوینەرىكى وەزارەتى پىشمەرگەشى تىدايەت. ھەلبەت بەپى سەرچاوەکانى وەزارەتى پىشمەرگە، تائىستا ھىچ نوینەرىكى ئەوان لەو دامەزراوە گرنگ و ستراتىژىيەدا جى نەكراووەتەو كە راستەوخو گرىدراوى سەرۆكەزىرانە.

پرسى چەك و درۆندارکردنى پىشمەرگە

بىرۆكراسىيەكى زۆر و مەرامى سیاسى، دوو ھۆكارى گرنگ بۆ رىگرتن لە گەيشتنى چەكى نوو بە پىشمەرگە. ئەمىريكا رازىبوو درۆن بداتە پىشمەرگە، بەلام كىشەكە لەوھدايە ھىشتا عىراق بەو قایل نىيە. لەبەرئەوھى ھەريمى كوردستان بەشێكە لە عىراق، ھەرچۆرە مامەلە يان بەخشىنىكى چەك بە ھىزەکانى پىشمەرگە، پىويستى بە رەزامەندى سەرۆكەزىرانى عىراقە وەك فەرماندەى گشتى ھىزە چەكدارەکانى عىراق. ئەم جۆرە داواكارىيانەش دەبى سەرەتا وەزارەتى بەرگرى عىراق، دواترىش فەرماندەى ئۆپەراسىوئە ھاوبەشەكان و دواى ئەوھش سەرۆكەزىرانى عىراق پەسەندى بكات. راستىيەكەى سەرۆكەزىرانى ئىستای عىراق، زياتر لەوانى پىش خۆى مەيلى ھاوكارىكردنى و بەشدارىپىكردنى ھىزەکانى پىشمەرگەى كوردستانى ھەبوو. ئەمە شتىكى باشە، بەلام دەستگىرۆبى سەرۆكەزىرانى عىراق سەبارەت بە چەكى پىشمەرگە ھىشتا بابەتێكى گرنگە، كە پىويستە بە سياسەت و بە ياسا چارەسەرێكى بۆ بدۆزىتەووە. وەزارەتى پىشمەرگە تەنانەت بەوھش رازىبوو كە "ئەو درۆنەى دەدرىنە پىشمەرگە، درۆنى شەركەر نەبن و تەنیا ئەوانەبن كە بۆ مەرامى چاودىرى بەكاربين". بەلام ھىشتا بەغدا بەوھش رازى نەبوو.

بابەتێكى دىكەى پەيوەست بە پرسى چەك، دامەزراوندەوھى دەستەى پىشەسازى جەنگىيە كە دواى شەرى 2003، بە برپارىكى پۆل برىمەر حاكى مەدەنى ئەمىريكا ھەلۆەشىندرابوووە. سالى 2019 پەرلەمانى عىراق ياسا دامەزراوندى دەستەى پىشەسازى جەنگى دەركرد كە بەگۆيرەى ئەو، پىويستە نوینەرىكى پىشمەرگەشى تىدايەت. [3] خالى جىگەى سەرنج ئەوھە كە يەكەم رەشوووسى ياساكە باسى ئەندامبوونى نوینەرانى يەكەو دامەزراو سەربازىيەكانى بەبى پىشمەرگە كردبوو، بەلام لە ياسا پەسندكراووەكەدا پىشمەرگەشى بۆ زىادكراو، ھەرچەند تائىستا جىيەجىنەكراو.

مەمەد ساحب دەراچى، پەرلەمانتارى پىشوووى فەتخ كە ئىستا سەرۆكايەتى دەستەكە دەكات، گوتووېتە ئەوان ھەنگاوى گرنگ دەنن بۆ بەرھەمھىنانى چەك لە ناوخۆ، تاوھكو كەمتر پىشت بە وڵاتان بەسەن. [4] واديارە عىراق دەيووچ ھاوسەنگىيەك لەنىوان چەكى رووسى و ئەمىريكى- ناتۆدا رابگرىت و بۆ بەرھەمھىنانى چەك لە ناوخۆش، چاوى لە رىككەوتن لەگەل پۆلۇنيا، توركيا و چەند وڵاتىكى دىكەيە.

ھەندىك لە سەرچاوەكان باس لەو دەكەن كە بەغدا بە نىازە فرۆكەى بىفرۆكەوانى بايراكتار لە توركيا بكرىت [5] و لىوا يەحيا رەسوول گوتەبىزى فەرماندەى ھىزە چەكدارەكانىش باسى لە كرىنى رادار و چەكى فەرەنسى كروووە. [6] كىشەكە لىرەدا ئەوھە كە ناروونىيەكى ياساى ھەيە سەبارەت بە چۆنەتى پشكدارکردنى ھىزەکانى پىشمەرگەى كوردستان لەو چەكانەى كە عىراق دەيانكرىت.

كىبرىكى چەك لە رۆژەلانى نىووەراست دا

%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%B1%D9%83%D9%8A%D8%A9

<https://ninanews.com/Website/News/Details?key=924373> - [6]

[7] - ئامازەيە بە و درۆنە بچووکانەي کە هيرشيان پڻ دەکریت و دۆزینەوہي شوپڻ وسەرچاوەکانيشيان، لانیکەم دەستبەجڻ کارپکی ئاسان نيیە.